

Bemutatjuk a labort

The laboratory is introduced

Gázpalackok ellenőrzése

Grób Ferenc*

Kulcsszavak: TPED rendelet, Notified Body státusz, palackok megfelelősége
Keywords: TPED order, Notified Body status, satisfying of gas-cylinders

Előzmények

Magyarország európai uniós csatlakozásával egyidejűleg, 2004. május 1-én hatályba lépett 39/2004 (IV.7) GKM rendelettel módosított 8/2003 (II.19.) GKM rendelet, nevezetesen TPED, alapvető változásokat hozott a gázpalackok ellenőrzését illetően. A rendelet ugyanis arról szól, hogy a megfelelőségi jellel (π) gyártott palackokat, vagy a rendelet bevezetése előtt forgalomba lévő palackok megfelelőségének újraértékelését csak jóváhagyott, vagy független, bejelentett szervezet (Notified Body) végezheti.

A Magyar Műszaki Biztonsági Hivatal (korábbi neve: Állami Energetikai és Energiatechnikai Felügyelet) koncepciójába nem illett bele egy „bejelentett szervezet” létrehozása, ezért a Budapesti Területi Műszaki Biztonsági Felügyelethez tartozó Gázpalack Vizsgáló Osztály szakembereit – akik 10 és 20 éves gyakorlattal rendelkezve végezték az ipari és háztartási palackok gyártóművi és időszakos vizsgálatait – átszervezték, illetve kiszervezték (5 fő) a Felügyelet Testületéből. Az öt kolléga, akinek a munkaviszonya a TMBF-nél megszűnt 2004. május 1-én az ÁEF Anyagvizsgáló Laboratórium állományába került, és ettől fogva a TMBF feljogosításával a TPED hatálya alá nem tartozó palackok időszakos ellenőrzését is – amelyre a Gázpalack Biztonsági Szabályzat (GBSZ) előírásai vonatkoznak – az ÁEF Anyagvizsgáló Laboratórium palackellenőrző csoportja végzi.

2004-ben az igazi érdemi munka azzal kezdődött, hogy szervezetünk benyújtotta kérelmét a NAT-nál, (Nemzeti Akkreditáló Testület) „bejelentett szervezet”-kénti alkalmasságunk tanúsítására. Ez volt a legnehezebb és leghosszabb időszak tevékenységünk megkezdését követően, de végül is 2005. április 28-án a GKM Kijelölő Bizottsága – azok után, hogy a NAT tanúsította felkészültségünket, alkalmasságunkat – kijelölte szervezetünket erre a feladatra, és ennek tényét – regisztrálás céljából – bejelentette az Európai Bizottságnál.

Az Európai Bizottság a bejelentést elfogadta és palackellenőrző szervezetünket 1645-ös azonosító számmal „bejelentett szervezet”-ként 2005. szeptember 16-ától kezdődően bejegyezte.

A palackok megfelelősége

A Notified Body státusz európai jogosítványt jelent, amely feljogosítja szakembereinket a *palackok és palackkötegek megfelelőség-újraértékelésére, valamint a megfelelőség π jellel ellátott palackok és palackkötegek időszakos biztonságtechnikai ellenőrzésére hazai területen kívül is bármely EU-s tagállam felkérésére.*

Az eddigi munkáinkhoz képest a *megfelelőség-újraértékelés* hozta az igazi kihívást, mivel ezen munka során a TPED az ADR és az EN 1968 szabvány követelményeit figyelembe véve kell szakembereinknek elbírálnia a jogszabály bevezetése előtt forgalomba lévő palackok „ π ” jelre alkalmas megfelelőségét. Ebben a munkában iránymutató, hogy a hazai gáztöltő és forgalmazó szervezetek által rendelt palackok 1990 után már a 84/525 európai irányelv előírásai szerint készültek és ezen palackok megfelelősége alapelveként kielégíti a TPED, illetve ADR által támasztott követelményeket.

A megfelelőség újraértékelése során az eljárásrend a következő vizsgálatokból áll:

- Ellenőrizni kell az üzemeltető által átadott, az azonosításhoz szükséges iratokat (nyilvántartási jegyzék, gyártóművi tanúsítvány, típusvizsgálati igazolás).
- Az elvi megfelelőség feltételeinek teljesülését követően minden egyes palackon víznyomáspróbát kell végezni a próbanyomás értékének megfelelő nyomással min. 30 másodpercig. A víznyomás próbán megfelelt palackon külső és belső szerkezeti vizsgálatot kell végezni.

A külső szerkezeti vizsgálat során ellenőrizni kell, hogy

- a palackon feltüntetett jelölések megfelelnek-e az EN 1089-1, az ADR, valamint az EN 1968 által előírt követelményeknek;
- a palackok jelölése megegyezik-e a nyilvántartási lapon rögzített adatokkal;
- a színjelölés megfelel-e meg az EN 1089-3 előírásainak;
- a palack palástja mentes-e az olyan mértékű (EN 1968 szerinti) sérülésektől, amelyek a további forgalmazását nem teszik lehetővé;

Bemutatjuk a labort

- a nyakgyűrű menetének profilja nem sérült-e meg és mérete megfelelő-e (ellenőrzés villás idomszerrel);
- a palack falvastagsága ultrahangos falvastagságmérővel mérve, ne legyen kisebb a számított falvastagság értékénél.

A belső szerkezeti vizsgálat során ellenőrizni kell

- a palack belső felületének épségét, a kúposmenetes furat megfelelőségét (dugós, menetesdugós idomszerrel) és a korróziós folyamat mértékét az EN 1968 előírásainak megfelelően. Különösen a szén-dioxid palackok ellenőrzése során nagy figyelmet igényel az esetlegesen előforduló lyukkorróziós veszély felismerése.

The laboratory is introduced

A szerkezeti vizsgálatot követően az azonos engedélyszámú palackokat csoportba rendezve, minden csoportból egy palackon teljes körű vizsgálattal (méret, menet, fal-, fenékvastagság) a megfelelőség céljából ellenőrzés kell végzünk. Az ellenőrzés eredményét jegyzőkönyv rögzíti.

Végezetül, a számok kedvéért megemlíjtük, hogy 2004. májusától ez idáig 256 605 db palack időszakos ellenőrzését, 19 456 db palack és 94 db palackköteg megfelelőség újraértékelését végeztük el.

*ellenőrző mérnök, ÁEF ellenőrzési irodavezető-helyettes